

Traditional Commentary and Academic Contributions

1) סנהדרין דף קב עמוד א

אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה, מאי אחר? אמר רבי אבא: אחר שתפשו הקדוש ברוך הוא לירבעם בבגדו, ואמר לו: חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו, מי בראש: - בן ישי בראש - אי הכי לא בעינא.

After this thing Jeroboam turned not from his evil way. What is meant by, after this thing? — R. Abba said: After the Holy One, blessed be He, had seized Jeroboam by his garment and urged him, 'Repent, then I, thou, and the son of Jesse [i.e.. David] will walk in the Garden of Eden.' 'And who shall be at the head?' inquired he. 'The son of Jesse shall be at the head.' 'If so,' [he replied] 'I do not desire [it].'

2) ערוך לנר סנהדרין דף קב עמוד א

ובמה דאמר ומי בראש ג"כ י"ל דהא הקדוש ברוך הוא כבר אמר לו אני ואתה ובן ישי הרי שהקדים אותו לבן ישי וביותר י"ל למה דהקב"ה באמת אמר לו אח"כ בן ישי בראש גם מאי האי ומי בראש דקאמר ירבעם.... וה"נ י"ל הך חילוקא לענין הנך מימרות דבתשובה מאהבה כיון שזדונות נעשות להם כזכיות א"כ העונות רבות שעשו כולם נעשו זכיות והמצות שלהם ג"כ קיימין א"כ ודאי עדיפי מצדיקים שיש להם ג"כ עונות ובפרט כי להם נחשבות אפילו שגגות כזדונות דהקב"ה מדקדק עם צדיקיו כחוט השערה אבל בב"ת מיראה שלהם עדיין נשארות שגגות רבות גריעי מצדיקי ולהם נאמרו נביאות הנביאים והיינו דקאמר שתפסו הקדוש ברוך הוא בבגדו וא"ל חזור בך פירוש בלי טעם אהבת השכר ויראת העונש אלא מכח תורתו ואהבת השם ואז יהיה ב"ת מאהבה ועדיף מבן ישי שהוא צדיק גמור ולכן ואתה ובן ישי נטייל בג"ע הוא קודם לבן ישי אבל הוא שאל ומי בראש הרי שלא רצה לשוב מאהבה רק אם יצמח לו שכר שיהיה בראש וא"כ אינו ב"ת מאהבה ולכן קאמר ליה הקדוש ברוך הוא בן ישי בראש ולכן אמר ליה לא בעינא:

3) שבת דף ל עמוד ב

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כולי יומא, ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה, דלא הוה פסק פומיה מגירסא. אמר: מאי אעביד ליה? הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה, אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני, נפק למיחזי. הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה.

Now, every Sabbath day he would sit and study all day. On the day that his soul was to be at rest, the Angel of death stood before him but could not prevail against him, because learning did not cease from his mouth. 'What shall I do to him?' said he. Now, there was a garden before his house; so the Angel of death went, ascended and soughed in the trees. He [David] went out to see: as he was ascending the ladder, it broke under him. Thereupon he became silent [from his studies] and his soul had repose.

4) רש"י שבת דף ל עמוד ב

כל יומא דשבתא - של כל שבתות השנים. הוה יתיב וגריס - שלא יקרב מלאך המות אליו, שהתורה מגינה ממות כדאמרינן בסוטה (כא, א).

5) שפת אמת שבת דף ל עמוד ב

בגמ' כל יומא דשבתא יתיב וגריס כולי יומא לולי פי' רש"י אפ"ל דבהווא יומא דמת בי' הוי יתיב וגריס משום שהי' יום של מתן תורה דבעצרת מת כמ"ש תוס' חגיגה (יז) יע"ש אך בסמוך מוכח כפירש"י דכל שבתות השנה הי' יתיב וגריס וי"ל משום דחש שהוא יום האחרון וכל מה שהי' ביכלתו עוד לעסוק בתורה בעוה"ז הי' עוסק כדתנן באבות (פ"ד מ' י"ז) יפה שעה א' כו' כנ"ל:

6) ברכות דף סג עמוד ב

אמרי דבי רבי ינאי: מאי דכתיב כי מיץ חלב יוציא חמאה ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים יוציא ריב, במי אתה מוצא חמאה של תורה - במי שמקיא חלב שינק משדי אמו עליה.

They said in the school of R. Jannai: What is meant by the verse, For the churning of milk brings forth curd, and the wringing of the nose brings forth blood; so the forcing of wrath brings forth strife? With whom do you find the cream of the Torah? With him who spits out upon it the milk which he has sucked from the breasts of his mother.

7) עין אי"ה שם

רבים הם הפדגוגים המתנשאים להביא דרכים להקל את עול הלימוד וחושבים שביאו ברכה לעולם בהקנותם את הידיעות והלימודים התורים באופן קל, שלא יצטרך האדם להיות עמל בהם. תועלת הדבר אינו אמנם אלא מתעה, כי הידיעות לא תמדדנה על פי כמותן כי אם על פי איכותן, על פי עומק ההבנה...ביותר לימודי התורה על פי גודל הרושם שפועלים על הלומד...ובזאת יהיה מועיל רק הלימוד שאינו בא בדרכים קלים...כי על ידי היגעה.

8) תענית דף כ עמוד א

מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו, והיה רכוב על חמור ומטייל על שפת נהר, ושמח שמחה גדולה, והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו: שלום עליך רבי! ולא החזיר לו. אמר לו: ריקה, כמה מכוער אותו האיש! שמא כל בני עירך מכוערין כמותך? אמר לו: איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. כיון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו, ואמר לו: נענית לך, מחול לי! - אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית. היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו. יצאו בני עירו לקראתו, והיו אומרים לו: שלום עליך רבי רבי, מורי מורי! אמר להם: למי אתם קורין רבי רבי? - אמרו לו: לזה שמטייל אחרך. אמר להם: אם זה רבי - אל ירבו כמותו בישראל. - אמרו לו: מפני מה? - אמר להם: כך וכך עשה לי. - אמרו לו: אף על פי כן, מחול לו, שאדם גדול בתורה הוא. אמר להם: בשבילכם הריני מוחל לו. ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה

ואל יהא קשה כארז, ולפיכך זכה קנה ליטול הימנה קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות.

Once R. Eleazar son of R. Simeon was coming from Migdal Gedor, from the house of his teacher, and he was riding leisurely on his ass by the riverside and was feeling happy and elated because he had studied much Torah. There chanced to meet him an exceedingly ugly man who greeted him, 'Peace be upon you, Sir'. He, however, did not return his salutation but instead said to him, 'Empty one, how ugly you are. Are all your fellow citizens as ugly as you are?' The man replied: 'I do not know, but go and tell the craftsman who made me, "How Ugly is the vessel which you have made".' When R. Eleazar realized that he had done wrong he dismounted from the ass and prostrated himself before the man and said to him, 'I submit myself to you, forgive me'. The man replied: 'I will not forgive you until you go to the craftsman who made me and say to him, "How ugly is the vessel which you have made".' He [R. Eleazar] walked behind him until he reached his native city. When his fellow citizens came out to meet him greeting him with the words, 'Peace be upon you O Teacher, O Master,' the man asked them, 'Whom are you addressing thus?' They replied, 'The man who is walking behind you.' Thereupon he exclaimed: 'If this man is a teacher, may there not be any more like him in Israel!' The people then asked him: 'Why?' He replied: 'Such and such a thing has he done to me. They said to him: 'Nevertheless, forgive him, for he is a man greatly learned in the Torah.' The man replied: 'For your sakes I will forgive him, but only on the condition that he does not act in the same manner in the future.' Soon after this R. Eleazar son of R. Simeon entered [the Beth Hamidrash] and expounded thus, A man should always be gentle as the reed and let him never be unyielding as the cedar. And for this reason the reed merited that of it should be made a pen for the writing of the Law, Phylacteries and Mezuzoth.

9 קרן אורה תענית דף כ עמוד ב

גמרא, נזדמן לו אדם אחד כו', אמר כמה מכוער כו', אמר לו איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני כו'. ידוע כי עיקר נתינת התורה הקדושה לא לצורך תיקון ישראל לבד נתנה, אלא אם לתקן כל ברואיו יתברך, ויעלה לרצון לפניו מעשה כל הברואים..... ועיקר רצון הקדוש הוא שעל ידי עסק התורה יתקנו כל הבריות וכולם יקראו בשם ה' לבד, כאשר אנחנו מצפים לגאולה השלימה במהרה בימינו, ועם ה' יהיו כולם קודש לה' ראשית תבואת כל הברואים, כמו שנאמר (ישעיה סא, ו) ואתם כהני ה' תקראו כו', וזה שנאמר והייתם לי סגולה מכל העמים, וא"ת איזה חשיבות היא זאת להיות סגולה מכל העמים, לזה נאמר כי לי כל הארץ, כי על ידי העסק התורה שלכם כל הארץ יהיו לי, כי כולם יתקנו ויבאו לתכלית בריאותן. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, מזה נראה שעסק התורה העיקר בזה להזריח מאורה לזולתו גם כן ולהביא אל השלימות, ולא ח"ו להתגדר בה לאמר לי לבדי ניתנה הארץ, כי בזה הוא נותן מחסור בברואיו ח"ו, ועיקר שלימות התורה הוא להשלים הבריאה ולא יהיה בה שום חסרון

10 יומא דף לה עמוד ב (יונה פרנקל)

תנו רבנן: עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל? אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיך, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

Our Rabbis taught: The poor, the rich, the sensual come before the [heavenly] court — They say to the poor: Why have you not occupied yourself with the Torah? If he says: I was poor and worried about my sustenance, they would say to him: Were you poorer than Hillel? It was reported about Hillel the Elder that every day he used to work and earn one tropaik, half of which he would give to the guard at the House of Learning, the other half being spent for his food and for that of his family. One day he found nothing to earn and the guard at the House of Learning would not permit him to enter. He climbed up and sat upon the window, to hear the words of the living God from the mouth of Shemayah and Abtalion — They say, that day was the eve of Sabbath in the winter solstice and snow fell down upon him from heaven. When the dawn rose, Shemayah said to Abtalion: Brother Abtalion, on every day this house is light and to-day it is dark, is it perhaps a cloudy day. They looked up and saw the figure of a man in the window. They went up and found him covered by three cubits of snow. They removed him, bathed and anointed him and placed him opposite the fire and they said: This man deserves that the Sabbath be profaned on his behalf.

11 קידושין דף פא עמוד א (ג'פרי רובנשטיין)

פלימו הוה רגיל למימר כל יומא: גירא בעיניה דשטן. יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה, אידמי ליה כעניא, אתא קרא אבבא, אפיקו ליה ריפתא, אמר ליה: יומא כי האידנא כולי עלמא גואי, ואנא אבראי? עייליה וקריבו ליה ריפתא. אמר ליה: יומא כי האידנא כולי עלמא אתכא, ואנא לחודאי? אתיוהו אותבוהו אתכא. הוה יתיב מלא נפשיה שיחנא וכיבי עליה, והוה קעביד ביה מילי דמאיס, א"ל: תיב שפיר. אמר ליה: הבו לי כסא, יהבו ליה כסא, אכמר שדא ביה כיחו, נחרו ביה, שקא ומית. שמעו דהוּו קאמרי: פלימו קטל גברא! פלימו קטל גברא! ערק וטשא נפשיה בבית הכסא, אזיל בתריה נפל קמיה. כי דחזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה, אמר ליה: מאי טעמא אמרת הכי? ואלא היכי אימא? אמר ליה, לימא מר: רחמנא נגער ביה בשטן.

Pelimo used to say every day, 'An arrow in Satan's eyes!' One day — it was the eve of the Day of Atonement — he disguised himself as a poor man and went and called out at his door; so bread was taken out to him. 'On such a day,' he pleaded, 'when everyone is within, shall I be

without?' Thereupon he was taken in and bread was offered him. 'On a day like this,' he urged, 'when everyone sits at table, shall I sit alone!' He was led and sat down at the table. As he sat, his body was covered with suppurating sores, and he was behaving repulsively. 'Sit properly,' he rebuked him. Said he, 'Give me a glass [of liquor],' and one was given him. He coughed and spat his phlegm into it. They scolded him, [whereupon] he swooned and died. Then they [the household] heard people crying out, 'Pelimo has killed a man, Pelimo has killed a man!' Fleeing, he hid in a privy; he [Satan] followed him, and he [Pelimo] fell before him. Seeing how he was suffering, he disclosed his identity and said to him, why have you [always] spoken thus? Then how am I to speak? You should say: 'The Merciful rebuke Satan.'

(12) בבא בתרא דף ד עמוד א (יונתן פיינטור)

מאי תקנתיה דההוא גברא? א"ל: הוא כבה אורו של עולם, דכתיב: כי נר מצוה ותורה אור, ילך ויעסוק באורו של עולם, דכתיב: ונהרו אליו כל הגוים. איכא דאמרי, הכי א"ל: הוא סימא עינו של עולם, דכתיב: והיה אם מעיני העדה, ילך ויתעסק בעינו של עולם, דכתיב: הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם. א"ל: מסתפינא ממלכותא, א"ל: שדר שליחא, וליזיל שתא וליעכב שתא ולהדר שתא, אדהכי והכי סתרית [ליה] ובניית [ליה]. עבד הכי. שלחו ליה: אם לא סתרתה אל תסתור, ואם סתרתה אל תבני, ואם סתרתה ובנית, עבדי בישא בתר דעבדין מתמלכין

As you have blinded the eye of the world, [for so the Rabbis are called] as it is written, if it be done unwittingly by the eyes of the congregation, go now and attend to the eye of the world, [which is the Temple] as it is written, I will profane my sanctuary, the pride of your power, the delight of your eyes. Herod replied: I am afraid of the Government [of Rome]. He said: Send an envoy, and let him take a year on the way and stay in Rome a year and take a year coming back, and in the meantime you can pull down the Temple and rebuild it. He did so, and received the following message [from Rome]: If you have not yet pulled it down, do not do so; if you have pulled it down, do not rebuild it; if you have pulled it down and already rebuilt it, you are one of those bad servants who do first and ask permission afterwards.